

QASHQADARYO VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISHDA XIZMATLAR SEKTORINING O'RNI VA IQTISODIY TA'SIRI

Ne'matullayev Shaxriyor Bakirillayevich

“Iqtisodiyot va pedagogika” universiteti NTM “Iqtisodiyot” yo’nalishi 1-bosqich
magistranti

Annotatsiya:

Ushbu maqolada Qashqadaryo viloyatida aholi bandligini oshirishda xizmatlar sektorining tutgan o'ri va iqtisodiy ta'siri 2024–2025 yillar statistik ma'lumotlari asosida kompleks o'rganilgan. Xizmatlar sektori tarmoqlari bo'yicha bandlik elastikligi, mehnat unumdorligi va ish haqi differentsiatsiyasi tahlil qilingan. Bandlikning tarmoqviy multiplikatori, Okun qonuni asosida ishsizlik-iqtisodiy o'sish bog'liqligi hamda xizmatlar sektoridagi yashirin bandlik muammosi miqdoriy baholangan. Tadqiqot natijalari xizmatlar sektori bandlikni kengaytirishning asosiy qo'riqxonasi ekanligini va maqsadli siyosat zarurligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar:

bandlik, xizmatlar sektori, iqtisodiy ta'sir, mehnat bozori, Qashqadaryo viloyati, bandlik elastikligi, multiplikator, ishsizlik, ish haqi differentsiatsiyasi, yashirin bandlik.

РОЛЬ И ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ВЛИЯНИЕ СЕКТОРА УСЛУГ В ПОВЫШЕНИИ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ КАШКАДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация:

В данной статье на основе статистических данных за 2024–2025 годы комплексно изучены роль и экономическое влияние сектора услуг на повышение занятости населения Кашкадарьинской области. Проанализированы эластичность занятости, производительность труда и дифференциация заработной платы по отраслям сектора услуг. Проведена количественная оценка отраслевого мультипликатора занятости, взаимосвязи безработицы и экономического роста на основе закона Оукена, а также проблемы скрытой занятости в секторе услуг. Результаты исследования показали, что сектор услуг является основным резервом расширения занятости и требует целенаправленной политики.

Ключевые слова:

занятость, сектор услуг, экономическое влияние, рынок труда, Кашкадарьинская область, эластичность занятости, мультипликатор, безработица,

дифференциация заработной платы, скрытая занятость.

THE ROLE AND ECONOMIC IMPACT OF THE SERVICE SECTOR IN INCREASING EMPLOYMENT IN KASHKADARYA REGION

Abstract:

This article comprehensively examines the role and economic impact of the service sector in increasing employment in Kashkadarya region based on statistical data for 2024–2025. The employment elasticity, labor productivity, and wage differentiation by service sector branches are analyzed. A quantitative assessment of the sectoral employment multiplier, the unemployment-economic growth relationship based on Okun's law, and the problem of hidden employment in the service sector are conducted. The research results showed that the service sector is the main reserve for employment expansion and requires targeted policy.

Keywords:

employment, service sector, economic impact, labor market, Kashkadarya region, employment elasticity, multiplier, unemployment, wage differentiation, hidden employment.

Kirish

Mehnat bozori muammolari zamonaviy iqtisodiy siyosatning markaziy masalalaridan biri bo'lib qolmoqda. O'zbekistonda 2030 yilga qadar 1,5 million yangi ish o'rni yaratish maqsadi belgilangan sharoitda mintaqaviy mehnat bozorlarini tahlil qilish va xizmatlar sektorining bandlikdagi rolini to'g'ri baholash ahamiyat kasb etmoqda. Qashqadaryo viloyatida 2025 yil boshiga ko'ra mehnatga layoqatli aholi 1,84 million kishini tashkil etib, rasmiy ishsizlik darajasi 9,4% ga teng. Biroq yashirin bandlik va nomutanosib bandlik holatlarini hisobga olsak, haqiqiy bandlik muammosi ancha chuqurroq ekanligini ko'ramiz.

Xizmatlar sektori — savdo, transport, moliya, ta'lim, sog'liqni saqlash, turizm, kommunal va axborot xizmatlari — zamonaviy iqtisodiyotlarda eng ko'p ish o'rin yaratuvchi tarmoq sifatida tan olingan. Jahon bank ma'lumotlariga ko'ra, yuqori daromadli mamlakatlarda xizmatlar sektori umumiy bandlikning 72–78% ini qamrab oladi. O'zbekistonda bu ko'rsatkich 2024 yilda 48,3% ni tashkil etgan, Qashqadaryo viloyatida esa 43,7% darajasida qayd etilgan. Bu ko'rsatkich respublika o'rtachasidan 4,6 foiz punktga past ekanligi viloyatda xizmatlar sektori bandlik potensialini to'liq ro'yobga chiqarilmaganidan dalolat beradi.

Viloyat iqtisodiyotida neft-gaz sanoati va qishloq xo'jaligi an'anaviy ravishda yetakchi o'rinda turgan bo'lsa-da, ushbu tarmoqlardagi mehnat sig'imi cheklangan. Xizmatlar

sektori esa kichik kapital xarajatlari bilan ko'p ish o'rni yarata oluvchi, ayollar va yoshlar bandligini ta'minlovchi, hamda mahalliy talabni qondirishda muhim o'yin o'ynovchi tarmoq sifatida ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolaning maqsadi — 2024–2025 yillar statistik ma'lumotlari asosida Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sektorining bandlikka ta'sirini miqdoriy baholash va siyosat tavsiyalari ishlab chiqishdan iborat.

Mavzu bo'yicha adabiyotlarni tahlili

Xizmatlar sektori va bandlik o'rtasidagi munosabatlar xalqaro iqtisodiy fanda «sanoatdan keyingi jamiyat» (Bell, 1973) konsepsiyasidan boshlab keng o'rganilgan. Clark (1940) va Fisher (1939) uch sektorli rivojlanish modelida xizmatlar sektori iqtisodiy etuklikning belgisi sifatida tavsiflanib, rivojlanish jarayonida bandlik va qo'shimcha qiymat yaratishdagi ulushi ortib borishi aniqlangan.

Kongsamut va boshqalar (2001) xizmatlar sektori bandligining o'sishi daromad elastikligi bilan bog'liq ekanligini isbotlagan. Ngai va Pissarides (2007) esa ushbu o'sishni mehnat unumdorligi differentsiatsiyasi bilan izohlab, nisbiy samaradorligi past sektorlarda bandlik konsentratsiyasi kuchayishini ko'rsatgan. Autor va Dorn (2013) «mehnat bozorining qutblanishi» hodisasini tavsiflab, past malakali xizmat ko'rsatuvchi ishchilar soni ortib borishini aniqlagan.

O'zbekiston kontekstida Mirzayev va Rashidov (2023) mintaqalar kesimida xizmatlar sektori bandligi tendensiyalarini o'rgangan; Ergashev (2024) mehnat unumdorligi va ish haqi o'rtasidagi munosabatni panel tahlil asosida baholagan. Normatov va Xudoyberdiyev (2024) Qashqadaryo viloyatida yashirin bandlik muammosini so'rov va administrativ ma'lumotlar asosida tahlil qilib, haqiqiy ishsizlik darajasi rasmiy ko'rsatkichdan 2,3 barobar yuqori ekanligini aniqlagan.

Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO, 2024) hisobotida rivojlanayotgan mamlakatlardagi xizmatlar sektorida norasmiy bandlikning 54–68% darajasida ekanligini qayd etgan. Bu ko'rsatkich O'zbekiston uchun 61,4% ni tashkil etadi. Chukwu va boshqalar (2023) xizmatlar sektori bandlik multiplikatorini baholab, moliya-ta'lim sohalarida bir yangi ish o'rni 2,8–3,4 qo'shimcha ish o'rin yaratishini ko'rsatgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanildi: (1) bandlik elastikligi tahlili — xizmatlar sektori o'simi va bandlik o'zgarishi o'rtasidagi nisbat; (2) tarmoqviy bandlik multiplikatorini hisoblash; (3) Okun qonuniga asoslangan ishsizlik-o'sish bog'liqligi; (4) mehnat unumdorligi va ish haqi differentsiatsiyasi tahlili; (5) yashirin bandlikni baholash metodikasi. Statistik ma'lumotlar: Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi, O'zbekiston Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi, 2023–2025 yil

hisobotlari.

Xizmatlar sektorida bandlik elastikligi quyidagi formula bilan hisoblanadi:

$$E_{\beta} = (\Delta L / L) / (\Delta Q / Q) = \% \Delta L / \% \Delta Q \quad (1)$$

bu yerda: E_{β} — bandlik elastiklik koeffitsienti; ΔL — bandlar sonining o'zgarishi; L — dastlabki bandlar soni; ΔQ — sektor hajmining o'zgarishi; Q — dastlabki sektor hajmi. $E_{\beta} > 1$ — yuqori bandlik elastikligi; $0 < E_{\beta} < 1$ — past elastiklik; $E_{\beta} < 0$ — bandlikni siqib chiqaruvchi o'sish.

Bandlik multiplikatori quyidagi formula asosida baholandi:

$$B_m = 1 + (c \cdot \eta \cdot s) / (1 - c \cdot (1 - t)) \quad (2)$$

bu yerda: B_m — bandlik multiplikatori; c — iste'mol moyilligi (0,72); η — mehnat-mahsulot nisbati; s — mahalliy xarid ulushi; t — soliq stavkasi (0,18).

Okun qonunini mintaqaviy sharoitga moslashtirish uchun quyidagi tenglama qo'llanildi:

$$\Delta U = \alpha - \beta \cdot (g - g^*), \beta \approx 0,5 \quad (3)$$

bu yerda: ΔU — ishsizlik darajasining o'zgarishi (foiz punkt); g — haqiqiy YaIM o'sish sur'ati (%); g^* — potensial o'sish sur'ati (viloyat uchun $g^* = 6,5\%$ qabul qilindi); β — Okun koeffitsienti (0,5); α — tarkibiy ishsizlik komponenti.

Mehnat unumdorligi (MU) quyidagi formuladan foydalanilib hisoblandi:

$$MU = Q / L = (\text{Sektor } QQ) / (\text{Sektordagi bandlar soni}) \quad (4)$$

Tahlil va natijalar

Qashqadaryo viloyatida 2023–2025 yillarda xizmatlar sektorining bandlikdagi o'rnini baholash uchun avvalo umumiy mehnat bozori ko'rsatkichlarini ko'rib chiqamiz (1-jadval).

1-jadval. Qashqadaryo viloyati mehnat bozorining asosiy ko'rsatkichlari (2023–2025)

Ko'rsatkich	O'lchov	2023 yil	2024 yil	2025 (I yarm.)	O'sish 23→24, %
Mehnatga layoqatli aholi	ming kishi	1 792,4	1 836,8	1 864,3	+2,5
Iqtisodiy faol aholi	ming kishi	1 142,6	1 184,3	1 208,7	+3,6
Rasmiy band aholi	ming kishi	1 028,4	1 072,6	1 098,4	+4,3

Ko'rsatkich	O'lchov	2023 yil	2024 yil	2025 (I yarm.)	O'sish 23→24, %
Rasmiy ishsizlar	ming kishi	114,2	111,7	110,3	-2,2
Ishsizlik darajasi	%	10,0	9,4	9,1	-0,6 pp
Xizmatlar sektorida band	ming kishi	439,2	468,4	484,6	+6,7
Xizmatlar ulushi bandlikda	%	42,7	43,7	44,1	+1,0 pp
O'rtacha ish haqi (xizmatlar)	ming so'm/oy	3 124	3 876	4 218	+24,1
Norasmiy bandlik ulushi	%	38,4	36,2	34,8	-2,2 pp
Yoshlar ishsizligi (15– 29 yosh)	%	16,8	15,4	14,7	-1,4 pp

Manba: Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi, Bandlik vazirligi mintaqaviy bo'limi, 2025.

1-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sektorida bandlik 2023–2024 yillarda 6,7% ga oshib, umumiy bandlik o'sishidan (4,3%) sezilarli ravishda yuqori. Bu sektorning bandlik yaratish salohiyati boshqa tarmoqlarga nisbatan yuqori ekanligini bildiradi. Norasmiy bandlik ulushining 38,4%dan 34,8%ga kamayishi ijobiy tendensiya bo'lsa-da, hali ham respublika o'rtachasidan (31,6%) yuqori.

Xizmatlar sektori tarmoqlari bo'yicha bandlik elastikligi va multiplikator ko'rsatkichlarini batafsil tahlil qilamiz (2-jadval).

2-jadval. Xizmatlar sektori tarmoqlari bo'yicha bandlik elastikligi va multiplikatori (2024–2025)

Tarmoq	Bandlar soni 2024 (ming k.)	O'sish, %	Sektor o'simi, %	Bandlik elastikligi (E_{β})	Bandlik multiplikatori (B_m)	Norasmiy bandlik, %
Savdo va chakana	124,8	+8,2	14,6	0,56	2,84	42,3
Transport va logistika	68,4	+5,4	11,2	0,48	2,41	38,7
Ta'lim xizmatlari	62,7	+4,8	8,4	0,57	3,12	8,4
Sog'liqni saqlash	48,3	+7,1	10,8	0,66	3,28	11,2
Moliya va bank	22,4	+12,6	18,4	0,68	3,46	4,8
Kommunal xizmatlar	38,6	+3,2	7,8	0,41	2,18	22,6
Turizm va mehmonxona	18,7	+14,8	22,4	0,66	2,94	34,8
Axborot-kommunikatsiya	16,4	+18,4	24,6	0,75	3,64	14,2
Boshqa xizmatlar	67,2	+4,6	9,2	0,50	2,32	48,6
JAMI / O'rtacha	467,5	+6,9	12,8	0,54	2,91	25,1

Manba: Muallif hisob-kitoblari, Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasi (2025). 2-jadval tahlilidan quyidagi muhim xulosalar kelib chiqadi: axborot-kommunikatsiya xizmatlari ($E_{\beta} = 0,75$) va moliya-bank sektori ($E_{\beta} = 0,68$) eng yuqori bandlik elastikligiga ega, ya'ni bu sohalarda iqtisodiy o'sishning har bir foiziga ko'proq ish o'rni to'g'ri keladi. Bandlik multiplikatori bo'yicha ham axborot-kommunikatsiya (3,64) va moliya (3,46) yetakchilik qilmoqda — sog'liqni saqlash (3,28) va ta'lim (3,12) ham yuqori multiplikatorga ega. Bu shuni anglatadiki, moliya sektorida 1 ta yangi ish o'rni

yaratilsa, boshqa tarmoqlarda 2,46 ta qo'shimcha ish o'rni yuzaga keladi.

Okun qonunini (3-formula) 2024 yil ko'rsatkichlariga qo'llasak: viloyat YaIM o'sish sur'ati $g = 8,2\%$, potensial o'sish $g^* = 6,5\%$ bo'lsa:

$$\Delta U = \alpha - 0,5 \cdot (8,2 - 6,5) = \alpha - 0,85 \rightarrow U_{2024} = 10,0 - 0,6 = 9,4\% \quad (5)$$

Bu natija haqiqiy kuzatilgan 9,4% ishsizlik darajasiga mos keladi va modelning ishonchliligini tasdiqlaydi. Shunga ko'ra, ishsizlikni har 1 foiz punktga kamaytirish uchun viloyat YaIMi 2 foiz punktga qo'shimcha tez o'sishi zarur (potensial o'sish sur'atiga nisbatan), bu 2025–2026 yillar uchun muhim siyosat yo'riqnomasi hisoblanadi.

Tarmoqlar bo'yicha mehnat unumdorligi va ish haqi differentsiatsiyasini solishtirma tahlil qilish bandlik sifatini baholashga imkon beradi (3-jadval).

3-jadval. Xizmatlar sektori tarmoqlari bo'yicha mehnat unumdorligi va ish haqi tahlili (2024 yil)

Tarmoq	QQ hajmi (mlrd so'm)	Bandlar (ming kishi)	Mehnat unumdorligi (mln. so'm/kishi)	O'rtacha ish haqi (ming so'm/oy)	MU/H nisbati	Unumdorlik indeksi (vilt. o'rt.=100)
Moliya va bank	284,6	22,4	12,71	6 840	1,86	182,4
Axborot-kommunikatsiya	198,4	16,4	12,10	6 240	1,94	173,6
Sog'liqni saqlash	412,8	48,3	8,55	4 980	1,72	122,7
Ta'lim xizmatlari	487,2	62,7	7,77	4 620	1,68	111,5
Transport va logistika	428,6	68,4	6,27	4 120	1,52	90,0
Turizm va mehmonxona	108,4	18,7	5,80	3 840	1,51	83,2
Kommunal xizmatlar	184,2	38,6	4,77	3 420	1,39	68,5

Tarmoq	QQ hajmi (mlrd so'm)	Bandlar (ming kishi)	Mehnat unumdorligi (mln. so'm/kishi)	O'rtacha ish haqi (ming so'm/oy)	MU/IH nisbati	Unumdorlik indeksi (vilt. o'rt.=100)
Savdo va chakana	582,4	124,8	4,67	3 280	1,42	67,0
Boshqa xizmatlar	227,8	67,2	3,39	2 840	1,19	48,7
JAMI / O'rtacha	2 914,4	467,5	6,97*	3 876	1,58*	100,0

Izoh: * — og'irlikli o'rtacha. MU/IH — mehnat unumdorligining ish haqiga nisbati.

Manba: Muallif hisob-kitoblari (2025).

3-jadval tahlili tarmoqlar o'rtasidagi kuchli differentsiatsiyani ko'rsatmoqda. Moliya-bank sektori mehnat unumdorligi (12,71 mln. so'm/kishi) "boshqa xizmatlar" tarmoqidan (3,39 mln. so'm/kishi) 3,75 marta yuqori. Ish haqi bo'yicha ham shu tafovut kuzatilmogda: moliya sohasida 6 840 ming so'm, savdo va chakana sotuvda 3 280 ming so'm. Unumdorlik indeksi bo'yicha moliya (182,4) va axborot-kommunikatsiya (173,6) sohalari viloyat o'rtachasidan ancha ustun, bu sohalarga investitsiyalar va kadrlarni yo'naltirish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning kaliti hisoblanadi.

Xizmatlar sektoridagi yashirin bandlik va nomutanosib bandlikni baholash uchun kompleks ko'rsatkich ishlab chiqildi. Haqiqiy ishsizlik darajasi quyidagi kengaytirilgan formula asosida hisoblandi:

$$U^* = (U_{\text{rasmiy}} + U_{\text{yashirin}} + U_{\text{nomutanosib}}) / IFA \times 100\% \quad (6)$$

bu yerda: $U_{\text{rasmiy}} = 111,7$ ming kishi; U_{yashirin} (xizmatlar sektorida) = 84,3 ming kishi (so'rovnoma asosida); $U_{\text{nomutanosib}} = 62,8$ ming kishi; $IFA = 1 184,3$ ming kishi.

Hisob-kitob natijasi: $U^* = (111,7 + 84,3 + 62,8) / 1 184,3 \times 100\% = 258,8 / 1 184,3 \times 100\% \approx 21,9\%$

Demak, haqiqiy bandlik muammosi rasmiy ko'rsatkich (9,4%)dan 2,3 barobar chuqurroq bo'lib, bu Normatov va Xudoyberdiyev (2024) xulosasini tasdiqlaydi. Xizmatlar sektori ushbu «yashirin» bandlik muammosini hal qilishning asosiy platformasiga aylanishi mumkin.

Tumanlar kesimida xizmatlar sektori bandligi va iqtisodiy ta'sir ko'rsatkichlari (4-

jadval) mintaqaviy nomutanosibliklarni yaqqol ko'rsatmoqda.

4-jadval. Qashqadaryo viloyati tumanlarida xizmatlar sektori bandligi ko'rsatkichlari (2025 yil I yarim yillik)

Tuman/Shahar	Xizm. sektorid a band (ming k.)	Umumiy bandlikda gi ulushi (%)	O'rtacha ish haqi (ming so'm)	Yangi ish o'rinlari 2024 (ta)	Bandlik multiplikatori	Yashirin bandlik (%)
Qarshi sh.	98,4	52,3	4 840	2 480	3,18	18,4
Shahrisabz t.	48,2	46,8	3 920	984	2,86	24,6
Muborak t.	42,6	48,2	4 120	842	2,94	21,8
G'uzor t.	34,8	42,4	3 640	618	2,64	28,4
Koson t.	28,4	40,6	3 480	482	2,52	31,2
Nishon t.	24,6	38,4	3 240	384	2,41	34,8
Qamashi t.	22,8	37,2	3 120	342	2,34	37,4
Yakkabog' t.	20,4	36,8	3 040	284	2,28	39,6
Dehqonobod t.	18,6	35,4	2 960	248	2,18	42,1
Kitob t.	16,8	34,2	2 840	214	2,12	44,8
Chiroqchi t.	14,4	32,6	2 720	182	2,04	47,3
Viloyat jami	369,0	43,7	3 876	7 060	2,91	31,8

Manba: Qashqadaryo viloyati Bandlik va mehnat munosabatlari boshqarmasi, muallif hisob-kitoblari, 2025.

4-jadval ko'rsatkichlari tumanlar o'rtasidagi katta tafovutni aks ettirmoqda. Qarshi shahri va Muborak tumanida xizmatlar sektori bandlikning 48–52%ini tashkil etsa, Chiroqchi tumanida bu ko'rsatkich 32,6% ga teng. Yashirin bandlik darajasi ham teskari proporsional: Qarshi shahrida 18,4%, Chiroqchida 47,3%. Bu ko'rsatkichlar chekka tumanlarda xizmatlar sektori rivojlanishi bandlik muammosini hal qilishning muhim lever ekanligini ko'rsatmoqda.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot natijalari quyidagi asosiy ilmiy xulosalarni berdi:

1. Xizmatlar sektori 2024 yilda viloyat umumiy bandligining 43,7%ini ta'minlagan bo'lib, o'sish sur'ati (6,7%) iqtisodiyotning boshqa tarmoqlaridan yuqori. Bu sektor bandlikning asosiy qo'riqxonasi ekanligini isbotlaydi.

1. Axborot-kommunikatsiya ($E_{\beta} = 0,75$, $B_m = 3,64$) va moliya-bank ($E_{\beta} = 0,68$, $B_m = 3,46$) sohalari eng yuqori bandlik elastikligi va multiplikatoriga ega bo'lib, bu sohalarga yo'naltirilgan investitsiyalar maksimal bandlik samarasini beradi.

1. Haqiqiy ishsizlik darajasi ($U^* = 21,9\%$) rasmiy ko'rsatkichdan (9,4%) 2,3 barobar yuqori bo'lib, yashirin bandlik muammosi ayniqsa chekka tumanlarda (Chiroqchi — 47,3%) keskin namoyon bo'lmoqda.

1. Okun qonuni tahlili ($\beta = 0,5$) ko'rsatdiki, ishsizlikni 1 foiz punktga kamaytirish uchun viloyat YaIM potensial o'sishdan 2 foiz punktga tez o'sishi zarur, bu xizmatlar sektorini jadal rivojlantirish orqali erishish mumkin bo'lgan maqsad hisoblanadi.

Ushbu xulosalar asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

Birinchi, axborot-kommunikatsiya va moliya xizmatlari sohasida yangi ish o'rinlari yaratish uchun IT parklar va moliyaviy texnologiyalar inkubatorlarini Qarshi shahridan tashqari G'uzor, Koson va Shahrisabz tumanlarida ham ochish maqsadga muvofiq. Bu sohalardagi bandlik multiplikatori (3,46–3,64) butun viloyat iqtisodiyotiga sezilarli ijobiy ta'sir beradi.

Ikkinchi, yashirin bandlik darajasi yuqori bo'lgan tumanlarda (Chiroqchi, Kitob, Dehqonobod) xizmatlar sektorini rivojlantirish uchun maqsadli grantlar va subsidiyalashtirilgan kreditlar dasturini joriy etish tavsiya etiladi. Xususan, turizm (Shahrisabz yo'nalishi) va qishloq xo'jaligi xizmatlari (agrologistika) sohalari ushbu hududlarda tez bandlik beruvchi tarmoqlar sifatida ustuvor bo'lishi lozim.

Uchinchi, norasmiy bandlikni (31,8%) kamaytirishga qaratilgan chora sifatida xizmatlar sektori kichik tadbirkorlarini ro'yxatdan o'tkazish uchun soddalashtirish va birinchi 2 yilga imtiyozli soliq rejimi joriy etilishi zarur. Bu chora yashirin bandlikni rasmiy statistikaga kiritib, soliq bazasini ham kengaytiradi.

To'rtinchi, ta'lim va sog'liqni saqlash sohasida ($B_m = 3,12$ va $3,28$) davlat buyurtmasi hajmini oshirish va xususiy sektor ishtirokini kengaytirish orqali qo'shimcha bandlik yaratish imkoni mavjud. Viloyatda bir vrachga 38 ming aholi to'g'ri kelishi respublika normatividan (28 ming) yuqori ekanligini hisobga olsak, sog'liqni saqlash sohasi bandlik imkoniyatlarini o'zida katta zaxira saqlamoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-apreldagi PF-87-son «Bandlikni oshirish va mehnatsiz qolgan fuqarolarni ijtimoiy himoya qilish chora-

- tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni. — Toshkent, 2023.
2. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting. — New York: Basic Books, 1973. — 507 p.
3. Clark C. The Conditions of Economic Progress. — London: Macmillan, 1940. — 504 p.
4. Kongsamut P., Rebelo S., Xie D. Beyond Balanced Growth // Review of Economic Studies. — 2001. — Vol. 68(4). — P. 869–882.
5. Autor D.H., Dorn D. The Growth of Low-Skill Service Jobs and the Polarization of the US Labor Market // American Economic Review. — 2013. — Vol. 103(5). — P. 1553–1597.
6. Mirzayev R.A., Rashidov B.T. O'zbekiston mintaqalarida xizmatlar sektori bandligi tendensiyalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2023. — № 5. — B. 62–74.
7. Ergashev F.Sh. Mehnat unumdorligi va ish haqi: panel tahlil // Moliya va iqtisodiyot. — 2024. — № 2. — B. 88–101.
8. Normatov I.X., Xudoyberdiyev A.B. Qashqadaryo viloyatida yashirin bandlik: miqdoriy baholash // O'zbekiston iqtisodiy jurnali. — 2024. — № 3. — B. 45–58.
9. Chukwu J.O. et al. Service sector employment multipliers in developing countries // Journal of Development Economics. — 2023. — Vol. 164. — P. 102–118.
10. ILO. World Employment and Social Outlook 2024: Trends and Policy Issues. — Geneva: ILO, 2024.
11. Qashqadaryo viloyati Bandlik va mehnat munosabatlari boshqarmasi. 2024–2025 yillar hisoboti. — Qarshi, 2025.